

Anlaşılması Zor Birliktelik; Birey, Korkuya Dayalı Devlet¹, Thomas Hobbes ve Vergileme

e-ISSN 2687-4563

<https://dergipark.org.tr/pub/auife>

Research Article

Received: 05.09.2022

Revised: 13.10.2022

Accepted: 13.10.2022

To cite this document:

Dülger, C. (2022). Anlaşılması Zor Birliktelik; Birey, Korkuya Dayalı Devlet, Thomas Hobbes ve Vergileme. *Anadolu University Journal of Faculty of Economics*, 4(2), 78-96

Cumhur Dülger

Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Maliye Bölümü
cdulger@anadolu.edu.tr
0000-0002-1844-7199

Özet

Korku, doğal, güçlü ve ilkel bir insan duygusudur. Evrensel bir biyokimyasal tepkidir ve yüksek bir bireysel duygusal tepkiyi içermektedir. Ayrıca, korku ister fiziksel ister psikolojik olsun, tehlike veya zarar tehdidinin varlığı konusunda bizi uyarmaktadır da. Bu açıdan çok kısa bir tanımla, "korku" güçtür. Korku günümüzde üretilebilen bir kavramdır ve ne yazık ki sınırsızdır. Üretilebilen ve sınırsız korkunun kaynağı bir açıdan devlettir. Diğer bir ifadeyle, bu kapsamdaki korku kurumlaşmış bir korku olarak adlandırılabilir. Bu kurumlaşmış korku, oluşmuş-ya da bu çalışmada oluşturulmuş bir model olarak kabul edilmektedir-tarihsel süreçte var olmuştur ve günümüzde de geçerlidir ve uygulanmaktadır. Bu çalışmanın amacı siyaset teorisinde birey-devlet ilişkisinin "korku" kavramı açısından irdelenmesi ve açıklanmasıdır. Çalışmada "Korku" kavramının kullanılması suretiyle çalışmada ele alınan temel sorun ise mümkün olan en iyi sosyal korumayla, mümkün olan en büyük ekonomik refahın devlet aygıtı tarafından nasıl çalıştığını tarihsel süreç içerisinde nasıl yorumlandığının açıklanmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Vergi, Vergileme, Thomas Hobbes, Hobbesçu Korku, Leviathan Devlet

JEL Kodları: B11, B16, B31, H20, P48

An Elusive Coexistence; The Individual, The State of Fear, Thomas Hobbes, and Taxation

Abstract

Fear is a natural, strong and primitive human emotion. It is a universal biochemical response and includes a high individual emotional response. It also alerts us to the presence of danger or threat of harm, whether physical or psychological. In this respect, very briefly, "fear" is power. Fear is a concept that can be produced today and unfortunately it is unlimited. The source of producible and unlimited fear is, in a way, the state. In other words, fear in this context can be called an institutionalized fear. This institutionalized fear has been formed - or is accepted as a model created in this study - has existed in the historical process and is still valid and applied today. The aim of this study is to examine and explain the individual-state relationship in terms of the concept of "fear" in political theory. By using the concept of "fear" in the study, the main problem addressed in the study is to explain how the greatest possible economic welfare with the best possible social protection is interpreted by the state apparatus in the historical process.

Keywords: Tax, Taxation, Thomas Hobbes, Hobbesian Fear, Leviathan State

JEL Codes: B11, B16, B31, H20, P48

Etik Standardlara Uyum: Etik kurul izni gerekmemektedir.

¹ Çalışmadaki devlet kavramı, sağlam ve istikrarlı bir birliği temsil eden duruş ve pozisyon anlamına gelen politik yapı için kullanılmaktadır. Bu konuya geniş bilgi için bkz., "İbn Haldun, Thomas Hobbes ve Michael Oakeshott: Modern Avrupa Devletinin Tarihsel Analizine Eleştirel Bakış", Dr. Burak Kürkçü, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 10(1), 1-16.

Giriş

Bu çalışmada amaç, siyaset teorisinde birey²-devlet ilişkisini “korku” kavramı açısından açıklamaktır. “Korku” kavramı kullanılarak ele alınan temel soru, mümkün olan en iyi sosyal korumayla, mümkün olan en büyük ekonomik refahın devlet aygıtı tarafından nasıl çalıştığını tarihsel süreç içerisinde nasıl yorumlandığını açıklamaktır. Bu açıklama aslında büyük bir açmazdır. Korku, doğal, güçlü ve ilkel bir insan duygusudur. Evrensel bir biyokimyasal tepkidir ve yüksek bir bireysel duygusal tepkiyi içermektedir. Ayrıca, korku ister fiziksel ister psikolojik olsun, tehlike veya zarar tehdidinin varlığı konusunda bizi uyarmaktadır da. Bu açıdan çok kısa bir tanımla, “korku” güçtür. Bu noktada asıl sorun, topluma yerleşmiş ve insan yaşamında sürekliliği olan ve “sürekli üretilen” korku ve devlet birey ilişkisinde bu korkunun hep var olmasıdır. Yani, korku günümüzde üretilebilen bir kavramdır ve ne yazık ki sınırsızdır. Üretilen ve sınırsız korkunun kaynağı bir açıdan devlettir. Yani bu kapsamdaki korku kurumlaşmış bir korku olarak adlandırılabilir.³ Bu kurumlaşmış korku, oluşmuş-ya da bu çalışmada oluşturulmuş bir model olarak kabul edilmektedir- tarihsel süreçte var olmuştur ve günümüzde de geçerlidir ve uygulanmaktadır.

Kavramlar: Korku ve Korkuya Dayalı Devlet (Kurumlaşmış Korku)

İlk olarak “korku” kavramı açıklanacaktır. Tüm canlılar korku yaşamaktadır. Belki de en çok korku yaşayan canlı türünün insan olduğunu söyleyebiliriz.⁴ Korku içinde olan herhangi bir canlı, korkunun boyutu ve diğer özellikleri ne olursa olsun temel olarak hayatta kalmaya çalışacaktır (http-1). Korkuyu görmezden gelmek, bireyin kendisini bir tehlikeye atması da demektir. Bireylere korkmamalarını söylemek, gereksiz bir öneridir. Korku bizi, refahımızı ve bazen de hayatımızı tehdit eden tehlikelere karşı uyarır. Bireyler, korkuyu sezerek, kaçarak, saklanarak veya tehlikeyi savuşturmaya hazırlanarak karşılık verirler.

Korku kavramını, gerçek bir tehlikenin ya da tanımlanamayan soyut bir tehlike düşüncesinin insanda uyandırdığı endişe duygusu olarak tanımlayabiliriz (Çakır, 2007, s. 63).

“Kurumlaşmış korku” kavramı korku kavramından farklıdır. Dünya tarihi boyunca kurumsal korku yaratan birçok olay örnek olarak verilebilir. Genel anlamda tüm bu olayların ortak noktası aynıdır. Bu ortak nokta şudur. Bireyler, olmasını istedikleri değişimi değerlendirecekleri parametreleri anlama konusunda eksik bilgi ve eksik kapasiteye sahip olduklarını düşündüklerin de ve belirsiz durumların ortaya çıkması durumunda kurumsal korku yaşamaktadırlar. Örneğin, günümüzde, bireylerin, parametreleri anlama konusunda eksik bilgi ve eksik kapasiteye sahip olduklarını düşündükleri duruma en net örnek, terörizm ve terör olaylarıdır. Ancak, çok önemli kapsamda ki terörizm ve terör olayları bu çalışmanın konusu değildir ve çalışma da

² Çalışmada birey, “vergi ödeyicisi” anlamındadır. Milli Gelirler Dairesi (IRS) tanımı dikkate alınabilir (yıllık bireysel gelir vergileri ödeme yükümlülüğü sahip kişi) bu konuda geniş bilgi için bkz, <https://www.irs.gov/> ve <https://tr.usembassy.gov/tr/u-s-citizen-services-tr/internal-revenue-service-u-s-taxes-tr/>, (Erişim tarihi:04.11.2020).

³ Kurumlaşmış korku tanımı benim kullandığım bir kavramdır. Farklı yaklaşımlar tartışmaya açıktır. Buradaki kurumsallaşmış korku, trafik cezası ödemek, işkence görmek, cezaevine girmek vatandaşlıktan atılmak korkusundan farklıdır ve kapsam-tanım olarak da ilişkilendirilememelidir.

⁴ Ekim 2016 yılında “American Fears” başlığında yapılan araştırmada, Amerikalı yetişkinlerin %60'ının hükümet yetkililerinin yolsuzluk yapmasından korktuğunu ortaya koymuştur. Terörizm, yoksulluk ve ölüm konularında korku yüksek orandadır. Ayrıca, devletin silah kullanımı üzerinde kısıtlama yapması, finansal kriz, hırsızlık ve ciddi hastalık korkusu da daha üst sırada yer almaktadır. Uçma korkusu, yükseklik korkusu, ölme korkusu ve karanlık korkusu ise ortak ve yaygın olarak bilinen korkular olarak sıralanmıştır. “Fear of Government”, <https://improvinglivescounseling.com/fear-of-government/>, (Erişim tarihi:03.11.2020).

sadece kavramın açıklanması için örnek olabilir. Ancak, açıklanan koşullar da- ve bu kapsam da-, “1929 Dünya Ekonomik Bunalımı” ayrı bir örnektir ve ayrı olarak değerlendirilmelidir. “1929 Dünya Ekonomik Bunalımı” korkusu, bu çalışmada tartışmak istenilen, kurumların meşruiyetini sorgulanması açısından önemlidir. 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı, kurumuş korkuyu harekete geçirmek için örnek olarak da ele alınabilir. (Aynı şekilde, piyasalar da 2000'lerin sonlarında meydana gelen ekonomik kriz ve ekonomik yıkımda bu konuda örnek olarak kabul edilebilir)⁵

“Kurumuş korku” kavramı ile ilgili ilk olarak verilebilecek ve daha önce yapılmış açıklama ilginçtir, “demokraside komşularından korkan insanlar devletten (hükümetlerinden) korkarlar. Sonuçta, bir demokraside hükümeti seçenler komşularıdır”⁶ Bu basit tanım aslında kurumuş korku kavramını açıklamaktadır. İnsanlar, komşularından korkarlar çünkü komşularının kendileri gibi onlardan korktuklarını düşünürler. Aslında bu korku, komşularından korkan insanların, çok daha fazla kendileriyle ve istediklerini elde etmekle ilgili düşüncelerini ortaya koymaktadır. Bunun nedeni basittir. Bireyler, demokraside yaşadıklarına inanmaktadır ve onları yöneten ve onları yönetecekleri, devletleri (hükümetleri) olarak adlandırdığı insanlar olarak kabul etmektedirler. Bu kapsamda temel olarak, “devletleri (devletimiz)” denilen aygıtın, savaş devleti, başarısız devlet veya bir refah devleti olmasının ilk başta hiçbir önemi bulunmamaktadır. Birey, bireyin teslimiyeti yoluyla resmi emirlere uyma ve devletin yaptığı girişimler için ona güvenmektedir. Bu durum net olarak ortaya koymaktadır ki, kurumsal korku kavramı olmadan hiçbir devlet yaşayamayacaktır. Bunun nedeni açıktır, birey, işini, ilişkilerini, saygısını veya yoğun duygusal değeri olan bir şeyi kaybetmesine neden olabilecek kurumlardan korkmaktadır ve bu değerlerden korkması hep mümkündür. Bu noktada, ikinci adım, devletinden (hükümetinden) korkan bireyler, güvendiği kişilerin devleti (hükümeti) devralmasını ve yönetmesini isteyecektir (http-2). Yani, devletinden (hükümetinden) korkan bireyler, güvendiği kişilerin devleti (hükümeti) konusunda zorunlu bir “uzlaşma” sağlayacaklardır. Bu nokta da bu durumu açıklama da tarihsel süreç içerisinde ki, Aisopos (Ezop)⁷ dediği “beyin

⁵ Bu konu, “korkudan korkmanın tehlikesi” ya da ekonomik hareketler de “riskten kaçınma” olarak da adlandırılmaktadır. “Why We Fear Fear (and What It Costs Us)”, Susan Krauss Whitbourne, Susan Krauss Whitbourne, <https://www.psychologytoday.com/us/blog/fulfillment-any-age/201506/why-we-fear-fear-and-what-it-costs-us>, (Erişim tarihi:05.11.2020).

⁶ Charles St Pierre, <https://www.monticello.org/site/research-and-collections/when-government-fears-people-there-liberty-spurious-quotations>, (Erişim tarihi: 28.10.2020). Bu konuda ek bilgi olarak şu açıklamayı yapmak yararlı olabilir. Birçok kaynak bu konu ve benzeri kapsamda, “insanlar hükümetten korktuğu zaman, zorbalık; hükümet insanlardan korktuğu zaman, özgürlük vardır (When governments fear the people, there is liberty. When the people fear the government, there is tyranny)” ifadesini kullanarak açıklamalar yapmaktadır ve Thomas Jefferson'a kaynak verilmektedir. Ancak, Thomas Jefferson'un bu sözü dediğine veya yazdığına dair herhangi net bir kanıt veya açıklama varyasyonlarını da yazdığına dair herhangi bir bilgi yoktur. Bu konuda bkz. <https://edition.cnn.com/2013/01/11/opinion/jefferson-fake-gun-quotations/index.html>, (Erişim tarihi: 04.11.2020).

⁷ “Masalların kökenleri Yunan tarihi öncesine dayanmaktadır. İsa'dan 1.500 yıl önce Sümer atasözlerinin daha sonraki Yunan masallarının ana yapısını oluşturduğu belirtilmektedir. Sümer atasözleri temel olarak hayvan karakteri ve günlük olaylarla ilgilidir (“övünmemelisin-övünmek iyi bir şey değildir-gibi). Hikâyelerde tekrar tekrar anlatılan olaylar vardır. Bu yöntem masalın ahlak anlayışını açıklamaktadır, masalı ilerletir ve sonuçlandırır. Masal yazarları, hikâyenin başlangıcında (okuyucuya masalın amacını anlatmak için) ahlaki eklemelerle başlayarak (ya da sonuna ekleyerek) okuyucuya hikâyenin ne öğretmesi gerektiğini anlama (öğretme) yolunu seçmişlerdir. Yani, masallar hem istenen hem de istenmeyen insan davranışlarını vurgulamak için tasarlanmıştır”. (<https://www.ancient.eu/article/664/aesops-fables/>, (Erişim tarihi: 05.11.2020).

Çalışmada örnek olarak ele alınan Aisopos (Ezop), İngilizce kaynaklarda ismi “Aesop” geçen ünlü masal yazarıdır. Yunanlı bir köledir ve bugün yalnızca kendisiyle masal türleri ile anılmaktadır. Ezop'un kökenleri hakkında çok az şey bilinmektedir. Aisopos (Ezop)'un bugünkü Afyonkarahisar ili Emirdağ ilçesi yakınlarında ki Amorium kentinde doğup büyüdüğü iddiası vardır. Bazı kaynaklarda Phrygia, Mısır, Etiyopya, Samos, Atina, Sardis, Trakya ve farklı yerler de doğum yeri olarak tartışılmaktadır. İsminin eski Yunanlılar tarafından Afrika içlerinden gelen koyu tenli insanlara gönderme yapmak için sıklıkla kullanılan bir kelime olan “Etiyopya” dan geldiği iddia edilmektedir. Doğum tarihi de aynı şekilde belirsizdir, ancak tahmini 620 civarıdır. Peisistratus döneminde Atina'ya ziyaret ettiği de söylenmektedir. Tarihçi Herodot'a göre, ölüm tarihi, MÖ 560 civarındadır. Masallarında çoğu ana karakterler antropomorfik (Türk Dil Kurumuna göre, insan biçimcilik -ği, insanın niteliklerinin başka bir varlığa, özellikle Tanrı'ya aktarılması, antropomorfizm) hayvanlara sahiptir. Masallarının günümüzde kullanılan “ekşi üzüm”, “aslan payı” gibi birçok deyim de kaynağı olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, Aisopos (Ezop)'un Masalları, dünyanın en iyi bilinen “ahlaki” masal koleksiyonudur. Aisopos (Ezop) tarafından yazılmış 700'den fazla masal bulunmaktadır. Delphi'ye yaptığı yolculuk sırasında bir cinayete kurban gitmiştir. Masallarındaki kurgu bugün siyasi ve ekonomik açıdan da doğrudur ve tartışılmaktadır. Aisopos

ne kadar küçükse, kibir o kadar büyüktür” metaforu bence çok önemlidir. Uzlaş, belirli bir tarihi sürecin, deneyin ve eğitimin sonunda meydana gelmektedir. Çok kültürlü toplumların böyle süreçlerden geçtiklerinden sonra, genelde uzlaş kültürünün bu toplumlarda daha hızlı geliştiği görülmüştür. Anglo-Sakson toplumlar bu bakımdan şanslıdır. Aynı konu da Aristoteles, Ezop'un yolsuzluktan yargılanan bir siyasetçiye tilki (her hayvanı simgesel olarak kullanmıştır. Örneğin; aslan=güç, tilki=kurnazlık gibi) olarak kullandığı örneği bu kapsam da çok açıklayıcıdır. Bu örnek te, Aristoteles, kirpinin öyküsünü anlatarak nasıl savunma yaptığını şöyle anlatmıştır: Aisopos mahkemede "bir tilkinin, başı pirelerle derde girmiş, bir kirpi de onu pirelerden kurtarsın mı diye sormuş, tilki, "hayır, bu pireler doydular, artık fazla kan emmiyorlar. Onları kovalarsan, yerlerine yeni, aç pireler gelir demiş", dedikten sonra, jüriye dönerek, sözlerini şöyle bitirmiş: "Dolayısıyla saygıdeğer jüri üyeleri, müvekkilimi cezalandırırsanız onun yerine onun kadar zengin olmayan birileri gelir ve sizi daha da beter soyar." (Lan, 2016, s. 73). Bu örnek, yukarı da açıklamaya çalıştığım, devletinden (hükümetinden) korkan bireyler, güvendiği kişilerin devleti (hükümeti) zorunlu uzlaş devralmasını ve yönetmesini istediğini net olarak açıklamaktadır. Bu metafor bana göre, modern toplumu⁸ da açıklamaktadır. Neden? Çünkü birey yukarıdaki açıklamalar kapsamında, zorunlu korku (ve buna bağlı zorunlu uzlaş) nedeniyle devlet aygıtına mecburen ihtiyaç duymakta ona güvenmekte (güvendirilmekte) ve bunun sürekliliği sağlanmaktadır.

Tarihsel Süreçte Korkuya Dayalı Devlet (Kurumlaşmış Korku)

Tarihsel süreç te korkuya dayalı devlet kavramının siyaset teorisi açısından açıklanmasın da hareket noktasının, çalışmanın başlığında da belirtildiği gibi Thomas Hobbes olması gerektiğini düşünüyorum.⁹ Bu noktada, Thomas Hobbes metodolojisi dışında siyaset teorisin de "korku" kavramı ve siyaset teorisi ve "korku" ilişkisini daha net olarak ortaya koyabilmiş bir bilim insanının varlığı tarihsel süreç açısından -bence tartışmalıdır. Bu tür bir açıklamaya hemen yapılan ilk eleştiri Niccolò di Bernardo dei Machiavelli'nin bu kapsamda olabileceği eleştirisidir. Çünkü Niccolò di Bernardo dei Machiavelli'nin de korku kavramı üzerine çalıştığı belirtilmektedir. Bu açıklama "eksiktir". Çünkü Thomas Hobbes ve Niccolò di Bernardo dei Machiavelli'nin arasındaki ilk karşılaştırma sorunu, her biri tarafından kullanılan yöntemlerin farklılığıdır. İlk olarak, Thomas Hobbes, siyaseti bilimsel bir temele oturtmak amacı olan bir bilim insanıdır; bu nedenle çalışmalarında katı bir mantıksal yaklaşım vardır fakat aksine Niccolò di Bernardo dei Machiavelli bir bilim insanı değildir. Niccolò di Bernardo dei Machiavelli, Florentine Cumhuriyeti'nde memur olarak çalışan bir kişidir. Bu yüzden uygulamacıdır. İnsanların gerçekte nasıl olduğunu gözlemledikten sonra sonuçlar çıkarmaya çalışmıştır (Gardner, 2010). Ayrıca, Thomas Hobbes'un çalışmaları, "siyasi analizi ve teoriyi" net olarak daha bilimsel hale getirme çabasıdır. Thomas Hobbes, siyasetin bilimsel bir bakış açısıyla analiz edilmesi halinde, kalıcı bir barış hali yaratılmasına yol açabilecek sonuçlara varılabileceğine de inanmaktadır¹⁰. Thomas Hobbes'un bu

(Ezop)'un masalları tarih boyunca önemli olmuştur ama asıl ayrıcalığı ahlaki ders öğretilisidir. (https://www.ancient-literature.com/greece_aesop.html, (Erişim tarihi:05.11.2020)

⁸ Çalışma da "modern toplum" kavramı olarak, temel birim, vergi ödeyen olarak kabul ettiğim birey kabul edilmektedir. İlkinci, iş bölümünün gerçekleştirilmesidir. Bu açıdan iktisat tarihçileri tarafından belirtilen tanımlayıcı özellik ekonomik büyüme de kavrama dâhil edilebilir. Bakış açım, İngiliz tarihçi Edward Anthony Wrigley ve Amerikan ekonomi tarihçisi W.W. Rostow yaklaşımlarına yakındır.

⁹ Bu yaklaşım eleştiriye açıktır.

¹⁰ Bu konuda, İngiliz Haklar Bildirgesi (Petition of Rights) 17 Haziran 1628 kabul edilince, Tomas Hobbes Thukydides Tarihi'ni tercüme etmiştir. <https://www.slideshare.net/mbugra/hobbes-vs-locke-48421324>, (Erişim tarihi: 05.11.2020).

bilimsel görüşü, Leviathan'da da zaten açık olarak belirgindir (felsefi yöntem, matematik, geometri¹¹ ve fizik açıklamaları) (http-3).

Bu açıklamalara dayalı olarak, korkuya dayalı devlet kavramının siyaset teorisi açısından açıklanmasın da Thomas Hobbes temel alarak başladığımızda ilk olarak açıklanması gereken Thomas Hobbes'un hayatıdır. Thomas Hobbes'un hayatını direkt olarak anlatmak bu çalışmanın konusu değildir ve zaten gerekli de değildir. Bu bilginin çalışmada kullanılmasının asıl amacı Thomas Hobbes'un hayatında ki korku kavramının onun metodolojisini ve birey devlet ilişkisini teorisini oluşumunu nasıl açıkladığı açısından yorumlamaktır. Bu yüzden bu açıklamalar daha anlaşılır olması için, tarafımdan, "birinci etki" ve "ikinci etki" olarak iki başlık altında açıklanmaya çalışılacaktır.

Birinci Etki

Thomas Hobbes, 5 Nisan 1588'de İngiltere'nin Wiltshire'daki Malmesbury'nin eteklerindeki Westport köyünde doğmuştur. Annesi İspanyol savaş gemileri filosunun yaklaşan işgal haberini duyup paniklediği için erken doğum yapmıştır. Bu yüzden Thomas Hobbes bu durumu, "korku ve ben birlikte ikiz doğduk demiştir"¹². Başlıkta belirttiğim "*birinci etki*" budur. Hatta Thomas Hobbes, bu durumu, "organize toplum dışındaki insan hayatının 'yalnız, fakir, iğrenç, vahşi ve kısa' olarak da belirtmiştir (Cavendish, 2013). Bu nokta, Thomas Hobbes'un zihniyet olarak çok karamsar ve güvensiz bir kişi olduğuna dair çok açık bir ipucu olarak da ele alınabilir. İnsan doğasına karşı karamsarlık ve güvensizlik, Thomas Hobbes'un zaten tüm felsefesinin temelinde de yer almaktadır (http-4).

İkinci Etki

Thomas Hobbes'un ikinci karşılaştığı korku sorunu babasıdır. Babası, yerel bir cemaatin papazıdır ve aslında yaşadığı toplulukta utanç duyulan birisidir. Bunun nedeni, kendi kilisesinin önünde başka bir din adamı olan Richard Jeane kavgaya neden olması ve bu durumun o topluluk tarafından bir skandal olarak görülmesidir. Daha sonraki dönemde Thomas Hobbes'un babası ortadan kaybolmuştur (iki oğlunu ve bir kızını geride bırakarak Londra, İngiltere'ye kaçmak zorunda kalmıştır). Başlıkta belirttiğim "*ikinci etki*" de budur. Esnaf ve belediye meclisi üyesi olan amcası Thomas Hobbes'un eğitimi sağlamıştır (annesinin yetiştirilmesinde nasıl bir rol oynadığı belirsizdir). 14 yaşında öğrenci olarak Oxford-Magdalen Hall'a gitmiş ve daha sonra 1608'de Oxford'dan ayrılarak Hardwick'li Lord Cavendish'in (daha sonra Devonshire'ın ilk kontu olan) en büyük oğlu William Cavendish'in özel öğretmeni olmuştur. 1610'da Thomas Hobbes, William Cavendish ile Fransa, İtalya ve Almanya'ya gitmiş ve burada Francis Bacon ve Ben Jonson gibi dönemin önde gelen diğer bilim adamlarıyla tanışmıştır. Bu süreçte belirtilmesi gereken, Thomas Hobbes'un, Oxford'da ne de daha önce matematik veya başka bilim alanında eğitim görmemiş olmasıdır. Ancak Cavendish ailesinin bir kolu olan Wellbeck'lerin bilimsel ve matematiksel konularda bilgi sahibi olması Thomas Hobbes'un bu alanlara olan ilgisinin artmasını sağlamıştır (dikkat

¹¹ Thomas Hobbes'un matematik ve geometri kullanması ileride ayrıca açıklanacaktır.

¹² Oluşan bu durumun, Thomas Hobbes'un, İngiltere'nin düşmanlarına karşı ömür boyu sürecek nefretin ve buna karşılık barış ve çalışma sevgisinde kaynağı olduğu iddia edilmektedir. Bu konuda bkz.: Hobbes, T. (1994) ve

edilmesi gereken, Thomas Hobbes'un matematik değil "geometri" alanına yönelmesidir).¹³

Thomas Hobbes ve Korkuya Dayalı Devlet Teorisi Belgesi: Leviathan¹⁴ Kitabı

Thomas Hobbes'un korkuya dayalı devletin teorisini yukarıda açıklamalar çerçevesinde anlayabilmek için incelenmesi gereken temel kaynak yazdığı Leviathan kitabıdır. Burada haklı olarak şu soru sorulabilir, neden Thomas Hobbes'un diğer çalışmaları olan "Behemoth", "De Cive" veya "De Corpore" değil de bu konuda Leviathan kitabı seçilmiştir? Bu sorunun cevabı benim için çok açıktır. Leviathan'daki felsefi yöntem, kitap da yazılan önceki ilkelere ve kitap da ki yerleşik tanımlara dayanan ve her argümanın bir önceki adımına dayalı sonuçların çıkarıldığı "geometrik" bir kanıt üzerine modellenmiş olmasıdır. Bu hiyerarşi epistemiktir. Yani, hiyerarşide daha üst sıralarda yer alan bilimlerin ilkelerinin, daha düşük olanlardan çıkarılabileceği bir indirgemecilik vardır. Bilimsel argüman göstericidir (tümdengelimlidir) ve neden ve sonuç açısından ifade edilmektedir. Neden ve sonuç yalnızca hareket yoluyla işleyecektir. Tüm bunlar Thomas Hobbes'un felsefesinin en genel ilkeleridir. Sonuç olarak, Thomas Hobbes' da geometri önemlidir çünkü

(1) Thomas Hobbes'un bilimsel hiyerarşisinin temelinde vardır ve

(2) Temel olması, geometrinin, Thomas Hobbes'un mantıksal, epistemolojik ve metafizik doktrinlerini diğer bilimlerden daha açık bir şekilde yansıtmayı sağlamaktadır (Bird, 1996, s. 218).

Thomas Hobbes'un 1630'larda Avrupa'da seyahatlerinde Galileo ile tanıştıktan sonra geometrik kanıtı benzer (geometrik kanıtı dayalı) bir felsefi yöntem yaratmaya karar vermiştir. Geometrinin ortaya çıkardığı sonuçların tartışılmaz olduğunu, çünkü her bir kurucu adımın kendi içinde tartışılmaz olduğunu gözlemleyen Thomas Hobbes, Leviathan yazılarında benzer şekilde reddedilemez bir felsefe bulmaya çalışmıştır.^{15*} Thomas Hobbes'un, geometriye olan ilgisi maddenin özelliklerine (boyutlar, şekiller, konumlar vb.) kaynaklanmaktadır (http-5). Bu konulara duyulan hayranlığın en güçlü örneği de Leviathan'dır. Ayrıca, Thomas Hobbes, öncü olarak iddia ettiği bir alan olarak optik alanında da araştırma yapmak için yeterince bağımsız bilgi de edinmesi de bu açıdan değerlidir.¹⁶

Leviathan: Tanımı ve Kökeni

Leviathan'ın kaynağı kutsal kitaplar olan Eski Ahit ve İncil'dir. Leviathan, İbranice de Livyatan olarak kullanılmaktadır. Yahudi mitolojisinde, ilkel bir deniz yaratığı olarak tanımlanmaktadır. Kaynağı, prebiyotik Mezopotamya miti ve özellikle de Baal'ın Ugaritik mitindeki deniz canavarıdır. Eski Ahit'te, Leviathan, Mezmurlar 74: 14'te, Tanrı

¹³ Matematik ve geometrinin aynı disiplinler olmadığı konusunda bkz., "Arithmetic, Geometry and Algebra – Differences", <https://www.vedantu.com/math/arithmetic-geometry-and-algebra>, (Erişim tarihi: 05.11.2020).

¹⁴ Kitabın alt başlığı: "Leviathan veya Bir Din ve Dünya Devletinin İçeriği, Biçimi ve Kudreti" dir. Çalışma da sadece Leviathan olarak kullanılacaktır.

¹⁵ Thomas Hobbes Biography (1588–1679), <https://www.biography.com/scholar/thomas-hobbes>, (Erişim tarihi:02.11.2020) *Bu konuda şu kaynak faydalı olabilir; Douglas Jesseph, "Geometry, religion and politics: context and consequences of the Hobbes–Wallis dispute", 2018, <https://royalsocietypublishing.org/doi/10.1098/rsnr.2018.0026>, (Erişim tarihi: 02.11.2020).

¹⁶ Thomas Hobbes'un bu konuda maksadını aşan iddiaları olduğu da bir gerçektir ve bu iddialar –maalesef-tamamen gereksizdir ve yanlıştır. Thomas Hobbes, bulunduğu prensiplerle geometrinin çözülmemiş büyük problemlerini çözdüğünü iddia etmiştir. Ayrıca, Thomas Hobbes, kendi geometrisinin üstünlüğü konusundaki iddialarını desteklemek için bir daireyi kare yapmaya ve çeşitli diğer geometrik çabalar içine girmiştir. Bence tüm bunların dışında, Thomas Hobbes'un en büyük yetersizliği John Wallis ile girdiği iddia yarışidir. John Wallis, Isaac Newton'dan sonra gelmiş en büyük matematikçi olarak kabul edilmektedir. Thomas Hobbes'un John Wallis ile girdiği iddia yarışını da bu yüzden de zaten kaybetmiştir.

tarafından öldürülen ve vahşi doğada İbranilere yiyecek olarak verilen çok başlı bir deniz yılanı olarak tanımlanmıştır (http-6). İncil'de geçen şekliyle ise balina ve timsaha benzer tanımlamalarla farklı olarak kullanılmıştır. Kaynaklarda ki benzerlik ise “bir deniz canavarı” olduğudur.¹⁷

İncil Eyüp 41. bölümde¹⁸,

“Levyatanı olta ile çekebilir misin? Ve ilmekle onun dilini sıkabilir misin? Burnuna sazdan ip takabilir misin? Yahut çengelle çenesini delebilir misin? Sana çok yalvarır mı? Yahut sana tatlı sözler söyler mi? Seninle ahit keser mi ki, Onu daimî köle alasin? Onunla oynar mısın, kuşla oynar gibi? Ve onu kızların için bağlar mısın? Balıkçılar takımı onu alır satarlar mı? Tüccar arasında onu pay ederler mi? Derisini kancalarla doldurabilir misin, Başını da balıkçı zıpkınları ile...”

Cümleleriyle geçmektedir. Ayrıca, Leviathan, Aziz Thomas Aquinas tarafından, günahkârların cehenneme girdiklerinde cezalandıran ilk kişilerden birisi olarak da tanımlanmıştır. Aziz Thomas Aquinas, kıskançlık iblisinden bahsetmek için de Leviathan terimini kullanmıştır (http-7).

Thomas Hobbes ve Leviathan

Bu kısa tanım açıklamasından sonra Thomas Hobbes'un Leviathan Kitabı¹⁹'nı “korku” kavramı kapsamında ele alırsak ilk belirtilmesi gereken, Abraham Bosse tarafından çizilen kitabın ikonik kapak resmidir. Çünkü korku ile ilgili bilgilendirme bu nokta da başlamaktadır. Bu noktada şu açıklanmalıdır. Kitabın orijinal kapağı günümüze yıpranmış olarak ulaşmıştır-netliği tartışılmaktadır- Fakat Abraham Bosse tarafından çizilen kapak, 1600'lü yılların barok sanat dönemi olmasına rağmen, bu dönemi yansıtmamaktadır. Çünkü bu dönemdeki çalışmaların güzel kabul ettiği unsurlar, ayrıntılı, gerçekçi ve hassas olma özellikleridir. Leviathan'ın kapağı bazı barok sanat dönemi unsurları içerse de yoğun olarak taşıdığı karmaşıklık açısından barok dönemini tam olarak temsil etmemektedir. Thomas Hobbes ve Abraham Bosse, kitabın içerdiği fikirlerinin çarpıcı görsel bir metaforunu oluşturmak için kapak üzerinde birlikte çalışmıştır. Abraham Bosse 'nin gravürü, Thomas Hobbes'un "çok sayıda erkeğin (bireyin), temsil ettiği “bir kişi” tezini de göstermektedir. Böylelikle Abraham Bosse'un çalışması, bir grup insan figürü olarak egemen otorite fikrini, siyasetin güçlü imajını ve egemenin bedenini oluşturan bireylerin de onun yönetimini güçlendirdiğini de temsil etmektedir. Ayrıca Leviathan'ın kapağı, birçok temel temayı sağlayan birden fazla temsil içermektedir. Alt kısımda, egemen otoritenin birbiriyle yarışan veya belki de dengeleyici kaynakları- kilise otoritesi sağdadır ve birey ise soldadır- vardır. Leviathan'ın kapağı merkezinde ki beden bireylerin bir arada bulanıklaşan bireysel bedenleri tarafından oluşturulan egemen kral figürü, hükümdara doğru bakan ortaklıklarını betimlemektedir (http-8).

Leviathan'ın kapağı, Thomas Hobbes tarafından da,

¹⁷ Leviathan'ın tanımlamalar göre en iyi anlaşılabilir görüntüsü, Colin Trevorrow yönettiği 2015 yapımı Jurassic World filmindeki “Mosasaurus” dur. Bu konuda geniş bilgi için bkz., <https://jurassicpark.fandom.com/wiki/Mosasaurus> (Erişim tarihi: 06.11.2020).

¹⁸ <https://incil.info/KM/arama/Eyup+41>, (Erişim tarihi: 06.11.2020), Ayrıca, İncil'de, İsaiah 27 :1 Psalm 104:25–26 ayetlerinde de Leviathan yer almaktadır.

¹⁹ Leviathan, 1651 yılında yayınlanmıştır.

"Devasa, monarşik bir figür, manzaranın üzerinde yükseliyor ve altındaki şehri cüce gibi gösteriyor. (Bu durum)metni (kitabı da) açıklamaktadır. "Vücudu, yaptıkları deve bakan yüzlerce küçük figürden oluşuyor" (http-9). Şeklinde açıklanmıştır.

Thomas Hobbes ve Leviathan'daki Korku

Leviathan'ın çok büyük bir kısmında korku kavramı mevcuttur. Thomas Hobbes Leviathan'da, İncil'deki²⁰ yazılara yoğun bir şekilde atıfta bulunmuştur. Thomas Hobbes, iddialarını ileri sürerken, iddiaların önceki makamların örnekleri ile doğrulandığı yöntemine güvenmiştir (geometrik çıkarım). Ayrıca, Thomas Hobbes, insanların rasyonel olarak kendilerini bir aygıtın, gücün ya da bir kavramın (-ki bu Thomas Hobbes için Leviathan'dır) mutlak otoritesine tabi tutmak istemeleri gerektiği yönündeki önerisini bu şekilde gerekçelendirmiştir. Ancak, burada dikkate alınması gereken nokta, Thomas Hobbes'un bu yaklaşımının özgün olmamasıdır. Bu yaklaşım, Eski Ahitte yer alan, Samuel²¹ kitaplarından birinci kitap da geçen bir hikâyeden alıntıdır. Yani, Thomas Hobbes, İsrail'in 12 kabilesinin temsilcilerinin, "diğer halkların yaptığı gibi" bir kral talep etmek için peygamber Samuel'e yaklaştıklarını anlatan I. Samuel Kitabı'nı gücün devri hikayesini açıklamasında kullanmıştır. Thomas Hobbes, İsrail kabilelerinin Samuel'e kral talepleri, "her şeyi kapsayan bir hükümdara", "gönüllü olarak (zorunlu gönüllülük) kendi kendini boyun eğdirme akılcılığının bir örneği olarak sunmaktadır (Hillman, 2009, s. 1-4). Thomas Hobbes, Samuel'in cevabını Leviathan ayrıntılı olarak tekrarlamıştır da. Thomas Hobbes'un Samuel'in yanıtını açıklarken kullandığı alt başlık, "kutsal yazılardan hükümdarın hakları" başlığıdır. Ayrıca, Thomas Hobbes'un Samuel'in yanıtını "Leviathan'ın haklarının tanımlanması" olarak kullanmıştır (Hillman, 2009, s. 2). Burada ki asıl ilginç ve önemli nokta ise Thomas Hobbes'un din hakkındaki görüşlerinin başkaları tarafından uzun süre tartışılmasıdır. Thomas Hobbes ateizmden ortodoks Hıristiyanlığa kadar geniş bir yelpazede konular atfedilmiştir (http-10).

Bu açıklamalar ve tartışmalar bu çalışma için en önemli noktalardır. Neden? Çünkü Thomas Hobbes oluşturduğu iddialarını korku noktasından ilerletirken bireylerin, bu durumu belki de koşulsuz kabul edeceklerini sağlayacak bir unsura-kavrama- bilerek dayandırmıştır. Korku, Thomas Hobbes'un "dine dayandırdığı" incelemesinin temelini oluşturmaktadır. Thomas Hobbes'a göre, insanları dine çeken şeyde "korkudur". Ayrıca, insanların, olayların nedenlerini ve sahip oldukları ve olacakları servetlerinin nedenlerini merak etmeleri de doğal bir durumdur. Thomas Hobbes, bu noktada olayların nedenlerinin ve sahip oldukları ve olacakları servetlerinin nedenlerinin her zaman net olmadığını söylemektedir. Bu durumun bireyde "kaygıya (korkuya)" neden olduğunu belirtmektedir. Thomas Hobbes, bu yüzden başka bir otoriteye güvenir. Thomas Hobbes'a göre, olaylar için makul bir neden bulunamadığında, insanlık endişelerini azaltmak için bir neden yaratmaktadır. Sonuç olarak, Thomas Hobbes, insanların soruları cevaplamak ve olayları ve nedenleri açıklamak için dine döndüğünü

²⁰ Bu konuda geniş bilgi için ciddi bir kaynak, Noel Malcolm'un, "The Name And Nature of Leviathan: Political Symbolism and Biblical Exegesis"dir. Bkz., Intellectual History Review, 17:1, s.29-58, 2007.

²¹ Tevrat metinlerinde Smahel isimli bir Peygamber adı geçmekte ve İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden biri olduğu ve Hârûn aleyhisselâmın neslinden olup, Mûsâ aleyhisselâmın dinini tebliğ ettiği bilgileri geçmektedir. Ancak Samuel'in bu ismin bozulmuş şekli olup olmadığı bilinmemektedir. Kuran'da ise kendisinden bilgi verilmemekte, Hadislerde de herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. <https://sorularlailslamiyet.com/samuel-peygamber-kimdir-hakkinda-bilgi-verir-misiniz>, (Erişim tarihi:06.11.2020)

ve hatta onu yarattığını, böylece cehalet içinde yaşamaktan kaynaklanan kaygı ve korkuyu hafiflettiğini savunmaktadır (http-11).

Thomas Hobbes'a göre, bireyin içinde " (kendi) cehaletinin" de yarattığı sürekli bir korku vardır (http-12). Diğer taraftan, Thomas Hobbes, 1651'de Leviathan ilk yayınlandığı dönemde İngiltere'nin on yıllık süreyi kapsayan İngiliz İç Savaşı'nın sonuna yaklaşmasını, İngiliz iç savaşını, monarşinin kaldırılmasını, Kral I. Charles'ın infazını ve İngiliz toplumunun neredeyse yok olmasına da tanık olmuştur (http-13). Bu yüzden, Thomas Hobbes döneminde korku ve belirsizlik hayatın günlük bir parçasıdır. Daha önce açıklanan birinci etki ve ikinci etkinin yanına eklenebilecek bu yeni korku ve belirsizlik, Leviathan'da iç savaş ve cinayete yapılan atıflarda yansıtılmıştır. Korku, Thomas Hobbes'un birçok argümanına da yansımıştır. Ayrıca, Thomas Hobbes, bireylerin sürekli korku içinde yaşadığını ve insanları topluma "sürükleyen (hareket ettiren)" şeyin korku olduğunu da savunmuştur. Aynı şekilde, ortak bir serveti yaratıldıktan sonra koruyan korkudur. Thomas Hobbes, Leviathan'da korkunun her yerde bulunduğu belirtmiş ve korkunun insanları bir topluluk olarak birbirine bağlayan güçlü ve motive edici bir güç olduğunu savunmuştur. Bu yansımanın en net olarak ortaya çıkışı Thomas Hobbes'un din incelemesinde mevcuttur (http-14). Dolayısıyla, on yedinci yüzyılda yaşayan Thomas Hobbes'u Tanrı'nın varlığına inanması ya da Thomas Hobbes'un oldukça şüpheli bir Hristiyan olduğunu tartışılması gereksizdir. Thomas Hobbes, sık sık Tanrı'dan var olduğunu, Tanrı hakkında bildiğimiz tek şeyin, "tüm nedenlerin ilk nedeni" olduğu, Tanrı hakkındaki düşüncelerimiz sınırlı olduğunu, kelimenin tam anlamıyla Tanrı'nın tanımlanamayacağını, Tanrı'yı her şeyi bilen olarak adlandırabileceği ve Tanrı'ya ruh da diyebiliriz gibi farklı açıklamaları olmuştur. Thomas Hobbes için net olan, dini kutsal metinler de geçen Leviathan kavramı kurgulayarak kullanmasıdır. Thomas Hobbes'un din hakkındaki görüşlerinin önemi sadece stratejik olarak vardır. Ancak, Thomas Hobbes yaşadığı dönem için hiç de standart bir yaklaşım olmayan İncil metinlerini eleştirel kullanması devlet felsefesine katması stratejisinin en net dikkate değer ve özgün noktasıdır. Bu strateji toplum tarafından ilişkilendirildiğinde ise ortaya çıkan şey, din konusu içindeki bir örneğin (Leviathan) reddedilemeyecek bir kavrama dönüşmesidir. Bu durum benim açımdan Thomas Hobbes'u ikonoklazm²² temsilcisi olarak değerlendirilebilecek bir bilim insanı sınıfına dahil bir yaklaşımdır. Çünkü Thomas Hobbes dinin saçma olduğunu iddia edip, yine de Tanrı'nın varlığını ve gücünü devlet felsefesi açıklamasında kullanmaktadır (http-15).

Thomas Hobbes'un din ile ilgili argümanında korku kavramını merkez de olması gibi, Thomas Hobbes, Leviathan "korku" aynı zamanda insanları, doğayı ve sivil toplumu incelemesinde de hayati öneme sahiptir. Bu nokta da Thomas Hobbes, korkunun yaygınlığını daha da vurgulamaktadır (http-16). Herkesin şiddet yoluyla kendini korumaya eşit hakka sahip olduğu bir doğa durumunda Thomas Hobbes, doğada var olan sürekli korkunun, bireyin sefaletini artırarak doğayı yaşamak için dayanılmaz bir yer haline getireceğini ve insanlığın sivil topluma geçmesine neden olacağını belirtmektedir. Thomas Hobbes, bu sivil toplumda, insanları koruyan ve onları doğa ve savaşa eşlik eden sürekli şiddetli ölüm korkusundan kurtaran bir sözleşme yoluyla ortak bir güç kurulacağını da belirtmiştir. Ayrıca Thomas Hobbes, "zorlayıcı bir gücün korkusu olmadan" ve bu sözleşmenin sürdürülebilmesi için sözleşmeye dahil olanların söz konusu sözleşmeyi bozmanın sonuçlarından korkması gerektiğini belirtmektedir.

²² Bu kavramın concept olarak işlendiği, Alman extreme metal müzik grubu, "Heaven Shall Burn" un 2008 yılında yayınladığı "Iconoclast (Part 1: The Final Resistance)" albümü oldukça ilginçtir.

Tüm bu açıklamalar bağlı olarak, Thomas Hobbes, Leviathan'da güçlü bir devlet ve barışçıl bir sivil toplumun gerekliliği savunmuştur. Bu devlet, mutlak sivil, adli, askeri ve hatta dini yetkilere sahip bir egemen tarafından temsil edilmektedir (http-17).

Thomas Hobbes, bu sonuca, birbirini temel alan üç adımda ulaşmaktadır. İlki, doğa durumudur. Thomas Hobbes'a göre tüm insanlar eşit yaratılmıştır, ancak doğal olarak aynı şeyleri arzu etmezler. Tüm insanlar "beden ve zihin yeteneklerinde eşit" olduğundan, herkes kendi çıkarlarının gerçekleşmesi için doğal olarak birbirleriyle savaşmaya isteklidir. Thomas Hobbes buna "herkesin herkese karşı savaşı" demektedir (http-18).

İkinci, sosyal sözleşmedir. Sosyal sözleşme, bireylerin bir araya gelip bazı bireysel haklarından feragat etmeleri ve böylece diğerlerinin kendi haklarını terk etmeleriyle oluşturulur. Bu, herkesin herkese karşı savaşını bitirir ve insan hayatını daha huzurlu hale getirir (http-19).

Üçüncü, egemenliktir. Bu durum başında hükümdar olan mutlakiyetçi bir devlet tarafından sağlanmalıdır. Devlet olmadan sosyal sözleşme var olmayacaktır. Bu nedenle, her insan bu hükümdara kendini yönetme hakkından vazgeçmelidir, yoksa "yalnız, fakir, iğrenç, vahşi ve kısa" bir hayat yaşamaya mahkumdur.²³

Thomas Hobbes Mirası, “Zorunlu Kötülük” Yaklaşımı ve Vergileme Kavramı

Bu başlık altında Thomas Hobbes'dan sonra aynı kapsamda değerlendirilebilecek “zorunlu kötülük” yaklaşımı ve bu bağlamda günümüzde ki vergileme kavramı açıklanacaktır.

“Zorunlu Kötülük” Yaklaşımı

“Zorunlu Kötülük” Yaklaşımı, Thomas Paine'e bakış açısından açıklanacaktır. Thomas Paine, 9 Şubat 1737'de İngiltere'nin Thetford şehrinde doğmuştur. Thomas Paine'in bu çalışmada yer almasının iki nedeni vardır. Birinci neden, Thomas Hobbes'un kötülük kavramını farklı açıdan yorumlamasıdır-ve hatta ilerletmesidir. İkinci neden ise vergileme kavramıyla ilgisidir. Thomas Paine, 1774'te Amerika kıtasına gitmiş ve İngiltere ve sömürgecileri arasında süre gelen “temsilsiz vergilendirme (temsilsiz vergileme olmaz)” konusunda Philadelphia'da yayınlanan bir dergide editör olarak bu tartışmaya da katılmıştır. Amerikan Devrim Savaşı sürecinde bir yazar olarak açıkça krala saldıran, bağımsızlığı savunan ve bu kapsamda benimsenmesi gereken bir devlet şeklini özetleyen broşürü, Sağduyu (Common Sense)²⁴ yazmıştır. Bu broşür, o dönemde yapılan tartışmaların yanı sıra açık ve güçlü bir yazı dili nedeniyle büyük bir başarı kazanmıştır. Thomas Paine, Amerikan Devrimi'nin önde gelen propagandacısı olmuştur. Ayrıca, Thomas Paine'in çalışmalarının Bağımsızlık Bildirgesi'nin taslağının hazırlanmasında etkili olduğunu iddia edilmektedir fakat bu iddialar tartışmalıdır.

²³ Bu üç başlık birçok Türkçe kaynaktan tartışılmaktadır ve maalesef tamamı tekrar niteliğindedir. Bu yüzden bu konularla ilgili olarak, “Open Yale Courses” ciddi ve temel kaynak olarak ele alınabilir. Özellikle, “PLSC 114: Introduction to Political Philosophy”, Lecture 12- The Sovereign State: Hobbes, Leviathan”, bence, ciddi olarak değerlendirilmesi gereken bir video dersidir. Bu konuda bkz., <https://oyc.yale.edu/political-science/plsc-114/lecture-12>. (Erişim tarihi:25.10. 2020).

²⁴ Broşürün orjinal ismi kaynaklar da sürekli eksik yazılmaktadır. Orjinal ismi, “Common Sense; Addressed to the Inhabitants of America, on the Following Interesting Subjects” dir. Bu broşürün diğer özelliği ise, nüfusla orantılı olarak, Amerikan tarihinde yayınlanmış broşür-kitap olarak en büyük satışa ve tiraja ulaşmış broşür-kitaptır (50 sayfalık broşürün birkaç ay içinde 500.000'den fazla kopya sattığı iddia edilmektedir)

Thomas Paine, sağduyulu bir demokrasiyi önermiştir ancak bu sistem önerisi kurucular²⁵ tarafından çok fazla radikal görülmüştür.

Açıklamamız gereken durum, Thomas Paine'in temel yaklaşımını Amerika'nın o dönemde bulunduğu durumu esas alarak yapmasıdır. Fakat daha sonra bu yaklaşım ve çözümler siyaset felsefesi ve vergilemenin en özgün düşüncelerinden bir tanesi olarak kabul edilmiştir.

Thomas Paine'in temel yaklaşımı, devlete zorunluluk nedeniyle güvenilmesidir. Thomas Paine, Sağduyu isimli çalışmasına devletle ilgili genel bir yorumlarla başlamıştır ve insanların devleti toplumla karıştırma eğiliminde olduklarını belirtmiştir. Thomas Paine'in asıl "keskin bir çizgisi" burasıdır. Toplum her zaman uğraşılması gereken bir şeydir, devlet ise "zorunlu bir kötülüktür". Aynı şekilde, Adam Smith, "Ahlaki Duygular Kuramı" ve "Milletlerin Zenginliği & Doğası ve Nedenleri Üzerine Bir İnceleme" kitaplarında, devlet yasalarının en iyi ihtimalle gerekli bir kötülük olduğunu, çünkü onun ideal olan "açık ve basit doğal özgürlük sistemine" tecavüz ettiğini belirtmiştir (Mueller, 2014, s. 119). Buradaki ilginç nokta, iki bilim insanı için, devlet kavramı ve sonuçlarından yakınma ve sürekli olarak refahı bozan bir kavram olarak Thomas Hobbes'un mirası Leviathan'a dayanmaktadır (Skousen, 2008). Ancak, Thomas Paine, koşulların genel durumundan daha özel konulara geçişte, çok önemli bir kavramı mirasa katmıştır. Bu kavram "vergilemedir". Thomas Paine, bir bireyin, kamu harcamalarına katılması konusunda kendi payından daha azını ödeyebilmeyi düşünmesini (hatta bunun için bir dilekçe yazmasını) utanacak bir durum olduğunu iddia etmektedir (http-20). Borçları ödemek, adaleti yerine getirilmek, yaşlıları ve bebekleri korumak ve yaşayabileceğimiz bu toprakların özgür olması için bir araç olarak, vergilendirme gerekliliğini savunmaktadır (http-21). Ayrıca, vergilemenin bazı rahatsızlıklarla neden olacağını ama bir düşmanın varlığının stresi ve ülkenin yağmalanma riski ile bu durumun karşılaştırıldığı da vergilemenin meydana getirdiği rahatsızlığının konu bile olmaması gerektiğini belirtmektedir.

Adam Smith de "vergileme" için bir devleti en düşük düzeyinden en yüksek düzeydeki zenginliğe taşımak için basit vergileme ve bir adalet yönetimi kesinlikle olması gerektiğini belirtmektedir.

Vergileme Kavramı (Zorunlu Kötülüğün Değişmeyen Kılıcı)

Bu başlık altında tartışılacak konuların açıklanması kolay değildir ve zorluk içermektedir. Çünkü "vergi" konusu çok geniştir ve çok da tartışmalı bir konudur. Bu yüzden çalışma kapsamında belli bir açıdan açıklanmaya çalışılacaktır. Bu kapsamda sorulması gereken ilk soru, Neden vergi ödüyoruz? Sorusudur. Bu sorunun cevabı çok açıktır, çünkü devlet "vergi kanunlarını" yürürlüğe koymaktadır ve bireyler bu kanunlara uymak zorundadır. Vergi kanunlarına bağlı olarak da topladığı vergi gelirleri ile çeşitli devlet hizmetlerini karşılamaktadır. Bu yüzden, vergi gereklidir. Vergi devlet harcamalarını finanse etmek için devlet tarafından bireyler veya tüzel kişiliklere uygulanan zorunlu bir yükümlülüktür de. Vergiler, devlet tarafından istihdam programları da dahil olmak üzere çeşitli sosyal yardım programlarını yürütmek için de

²⁵ Kurucular (Founding Fathers), Amerika'nın Devrimci kuşağının en önde gelen devlet adamları olan Kurucu Babalar, Büyük Britanya'dan sömürge bağımsızlığı için savaştan, Bağımsızlık Bildirgesinde kutlanan liberal fikirlerden ve Amerika Birleşik Devletleri Anayasasında tanımlanan cumhuriyetçi hükümet biçiminden sorumlu tutulan kişilerdir. <https://www.britannica.com/topic/Founding-Fathers>, (Erişim tarihi: 06.11.2020), İsimleri konusunda küçük bir tartışma da vardır fakat kabul edilen isimler; George Washington, Alexander Hamilton, Benjamin Franklin, John Adams, Samuel Adams, Thomas Jefferson, James Madison, John Jay'dir.

kullanılmaktadır. Çalışan personelinin maaşları da devlet tarafından ödenir. Dolayısıyla, devletin bu çeşitli görevlerini göz önünde bulundurarak, yasalara göre vergi ödemesi gerektiğinin bilmesi gerekir. Ayrıca, vergi kaçırma, vergiye direnme ve vergi ödememe yasalarca suçtur.

Bu kısa açıklama ile ilgili verilen en bilinen örnek, Benjamin Franklin'in meşhur sözüdür, "bu dünyada ölüm ve vergi hariç, hiçbir şey kesin değildir (In this world nothing can be said to be certain, except death and taxes)". İşin ilginç tarafı Benjamin Franklin'in bu cümleyi söylediği konusundaki tartışma da devam etmektedir ve bu cümleyi söyleyip söylemediği kesin değildir. Bazı kaynaklar Benjamin Franklin'den bahsederken, diğerleri Mark Twain veya Daniel Defoe'nin bu sözü söylediğini iddia etmektedir²⁶.

Peki vergi nedir? "Vergi" (tax) kelimesi İngilizcede ilk kez 14. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Bu kelime, "değerlendirmek" anlamına gelen Latin "taxare" kelimesinden türemiştir. Bundan önce, İngilizce de eski Fransızca'dan türetilen "görev" (task) kelimesini bu anlamda kullanılmıştır. Bir süre bu kelimeler hem "görev" hem de "vergi" anlamında ortak kullanılmıştır. "Vergi" daha sonra zorlayıcı bir şeyi ima edecek şekilde anlamını geliştirmiştir. Bu anlam gelişimi politik bir dönüşümü de ifade etmektedir (http-22).

Bilinen ve organize olarak toplanan ilk vergilendirme kaydı MÖ 3000 civarında Mısır'da görülmüştür. Ancak, İncil de dahil olmak üzere çok sayıda kaynakta vergiden bahsedilmektedir. Yaratılış Kitabı'nın 47. bölümü, 33. ayeti, Firavun'un tüm tahıl hasadının beşte birini vergi olarak almaları için komisyon görevlileri göndereceğini açıklayarak Mısır krallığının vergi toplama uygulamalarını anlatmaktadır (http-23).

Yunan uygarlığı, yüzyıllar boyunca Avrupa, Kuzey Afrika ve Orta Doğu'nun çoğunu ele geçirdikçe vergi uygulaması genişletmeye devam etmiştir. 1799'da keşfedilen kil tablet olan Rosetta Taşı, MÖ 196'da Ptolemaios Hanedanlığı tarafından kararlaştırılan yeni vergi yasalarının bir belgesidir (http-24).

Roma da ve orta çağ Avrupa tarihinde, miras, mülk ve tüketim malları için yeni vergiler alınmıştır. Bu vergiler yeni savaşların olmasında da rol oynamıştır. Çin de T'ang ve Song Hanedanları, nüfuslarını takip etmek ve uygun vergileri uygulamak için metodik bir nüfus sayımı kaydı geliştirmiş ve bu kaydı kullanmıştır. Bu vergi gelirleri daha sonra orduları desteklemek, projeler, ulaşım ve sulama için kanallar inşa etmek için kullanılmıştır. Asya'nın çoğunu kontrol eden Moğol İmparatorluğu, pamuk gibi belirli malların büyük ölçekli üretimini etkilemek için tasarlanmış bir vergi politikası uygulamıştır (http-25).

Bu çalışmada çok geniş inceleme imkânı olan vergi tarihi bahsetmek zorunluluğu açıktır ancak, birey, zorunlu kötülük ve vergileme kavramlarını ilgilendiren "temsilsiz vergileme olmaz (no taxation without representation)" ilkesi açıklanmaya çalışılacaktır. Bu ilke, vergilerin konulma şartını devlet (parlamentodan) çıkan bir yasaya dayandırmaktadır. Bu ilkenin özü, vergi ödemek zorunda olan bireyin devlette (yasama organında) temsil edilmesidir. Vergi yasalarının bireylerin temsil edildiği parlamentolarda açık görüşülerek ve tartışma yöntemleri ile hazırlanması, özgürlükler açısından doğrudan bireyin denetimi altında olması anlamına taşımaktadır. Demokratik

²⁶ Bu durum açıklamasında, Benjamin Franklin'in 1789 tarihli bir mektubu kaynak olarak kullanılmaktadır. Mektup da şöyle yazan atfedilir: "Yeni Anayasamız artık kurulmuştur ve kalıcılık vaat eden bir görünüme sahiptir; ama bu dünyada ölüm ve vergiler dışında hiçbir şeyin kesin olduğu söylenemez." Ancak, "The Yale Book of Quotations" da bu ifade için Christopher Bullock'un, "The Cobbler of Preston (1716,"ölüm ve vergiler dışında hiçbir şeyden emin olmak imkansızdır" alıntısını ve ayrıca Edward Ward, "The Dancing Devils (1724) kitabından, "ölüm ve vergiler, kesindir" diye ifadelerin de kullanılmış olduğunu belirtmiştir. <http://freakonomics.com/2011/02/17/quotes-uncovered-death-and-taxes/>, (Erişim tarihi: 25.10. 2020).

yönetimde birey hangi vergileri yükleneceğine kendi karar vermelidir. Bu noktada ki “temsilsiz vergileme olmaz ilkesi ve “zorunlu kötülük” terimi ilişkisini şu şekilde açıklayabilir.

"Zorunlu kötülük", kamu yararını desteklemek ve hangi kamu harcamasının yapılacağına karar vermek için vergi aracılığı ile devletin her düzeyde sağlanmasıdır. Ancak bu düzen sadece vergi gelirlerine (kamu gelirlerine) bağlı uygulamadır. Yani, siyasi ya da ekonomik²⁷ yönden saf güdülere sahip olanlar onu doğru, adil, önyargısız veya manipülasyona neden olmadan kullanabilmesin de tek güç izin alınarak kullanılabilecek vergiye bağlı çalışabilen devlettir bu da "zorunlu bir kötülük" dür.

Devlet tarafından vergi almanın ve birey tarafından ödemenin tarihselliğini ve önemini kısaca yukarıda açıklamaya çalıştım ancak birey için zorunlu kötülük ve vergileme kavramlarının içinde bulunduğu sistemin tam olarak mükemmel olmadığı ve bazı bireylere adaletsiz ve diğer bireylerin lehine esneyebileceği de çok açıktır. “Temsilsiz vergileme olmaz” ifadesinin yasal olması bu kavramı adil ve doğru olduğunu göstermemektedir. Ancak, “zorunlu kötülüğü” iyi yapmak için bireylerin çalışması demek te adil ve doğru olmayan sistemin soru işaretleri kaldırma çalışmalarıdır. Modern toplumlar da vergileri küçümsemek ve onlardan nefret etmek mümkündür ancak vergisiz yaşamak imkansızdır. Bununla birlikte, vergilerin, “zorunlu bir kötülük” olan devletin elinde olması, birçok iyi durumun ortaya çıkmasını da sağlamaktadır. Çünkü vergiler olmasa, ordu veya çeşitli kanun uygulayıcı kurumlardan yaralanacak kamu geliri olmayacaktır. Vergisiz altyapı (yollar, köprüler, barajlar vb.) eksik ya da çok daha kötü durumda olacağı açıktır. Bununla birlikte, vergi gelirlerinin boşa veya aptalca harcanmasına itiraz edilmelidir. Sonuç olarak şu: Toplumun üyeleri olarak, isteksiz olarak devlete vergi ödüyoruz çünkü devlet bize başka şekilde elde edemeyeceğimiz şeyleri sağlıyor. Çünkü, sadece devlet tarafından üretilebilecek mallar istiyoruz. Bu nedenle, talep ettiğimiz mal ve hizmetleri alabilmemiz için devletin (zorunlu kötünün) bizi vergi ödemeye zorlamasına izin vermeye hazır olmalıyız.

Vergileme Sorunu, Korku, Günümüz ve Sonuç²⁸

Ekonomik büyümeyi ve kalkınmayı desteklemek için devletlerin sosyal programlar ve kamu yatırımları için sürdürülebilir kaynaklara ihtiyaçları vardır. Bu tartışmasız bir konudur. Sağlık, eğitim, altyapı ve diğer hizmetleri sağlayan programlar, işlevsel ve düzenli bir toplumun için önemlidir. Bu yüzden geçmişte ve günümüzde değişmeyen tek konu, devletlerin gelir elde etme zorunluluğudur. Bu yüzden vergi salınmalıdır. Ayrıca günümüzde gelir ve servet dağılımı en tartışmalı konularından biridir. Tarihsel gelişim, bu eşitlik konusunda her açıdan zıt olarak daha büyük eşitsizliklere ve eşitlik

²⁷ “Ekonomi” kelimesi tarafımdan bilerek ve seçilerek kullanılmıştır. Türkiye de ne yazık ki değişik şekilde kullanılan, “economics” ve “economy” kelimeleri için dikkate edilmesi gereken noktalar var. Öncelikle, “ekonomi (economy)” ve “iktisat (economics)” kelimeleri aynı anlamı taşı-ma-maktadır. İktisat ekonominin inceleme alanıdır (ve zaten bu kelimenin kökeni Arapçadır ve “kasd” kelimesinden türetilmiştir). Ekonomi, toplumların kendi refahlarını sağlamak için nasıl örgütlenecekleri ilgili bir kavramdır. Bu konuda bkz., “Büyük Fikirlerin Küçük Kitapları – İktisat”, Mathew Forstater, Liman Yayınları, s.18. Ayrıca temel olarak şu kaynaklara da bakılabilir, 1. “Economy, Economics, Economic, Economical”, Sim Monica Ariana, Pop Anamaria Mirabela, Department of International Business, Faculty of Economic Sciences, University of Oradea, Faculty of Economics, vol. 1(1), pages 403-412, July kaynaklarına bakılabilir. 2. “What is the difference between economics and economy?”, <https://www.quora.com/What-is-the-difference-between-economics-and-economy> 1#:~:text=Economics%20%3A%20one%20definition%20is%3B%20The,wealth%20generation%20in%20any%20environment.&text=Economy%20is%20defined%3B%20as%20the,and%20the%20supply%20of%20money. (Erişim tarihi: 03.08.2020).

²⁸ Bu başlık altındaki açıklamalar temel olarak, 10.09.2019 tarihinden itibaren araştırma yapmak ve konuk olarak bulunduğum Paris School of Economics-School for Advanced Studies in the Social Sciences (EHESS), hocam Prof. Thomas Piketty verdiği “Introduction to Economic History” dersindeki kendi notlarıma dayalı bilgilerdir.

noktasında giderek uzaklaştığını göstermiştir. Günümüzde ise sorun, (bu) mevcut eşitsizliğin daha da ittirilmesi-artırılması- sorununa vergi kullanılarak dönüştürülmüş olmasıdır. Bu dönüşüm bireylere (vergi mükelleflerine) eşit muamele edilmemesi sorunudur (hatta bazılarına karşı “ayrımcılık yapılmasıdır”) ve bölgesel yaşam maliyeti farklılıklarının dikkate alınmamasıdır. Bireylerin (vergi mükelleflerinin) yükümlülükleri (başka bir deyişle, vergi yükünü karşılama kabiliyetleri) tam olarak dikkate alınmamaktadır. Vergi yükü dürüst insanlara dayandırılmaktadır. Örneğin bu dönüşüm için Amerika Birleşik Devletleri ilginç bir örnektir. Tartışmalarda, eski Avrupa'nın patrimonial toplumlarının antitezi olarak ele alınan Amerika Birleşik Devletleri, 20. yüzyılda büyük bir değişim geçirmiştir. Avrupa'daki 1914 ile 1945 yılları arasında incelemelerde hep öncelik verilen konular savaş, enflasyon, ulusallaştırma. Ancak, bu dönem aynı zamanda servet eşitsizlikleri ve asıl önemlisi vergilendirme dönemidir de. Amerika Birleşik Devletleri ilham alarak daha eşitlikçi ve kapsayıcı kurumlar kurulara sahip olmasına rağmen doğru bir vergi politikası inşası tartışmalı olmuştur. Yani vergi politikaları gelir dağılımındaki eşitsizliklerin giderilmesinde etkin olamamıştır. Bu yüzden eşitsizlik daha da kötüleşmiştir. Bunun nedeni, sermayenin getirisinin ekonomik büyümeyi aşmasıdır. Yani bu oluşumda en zenginlerin serveti dünya ekonomisinin büyüklüğünden üç kat daha hızlı büyürken çalışmada anlatılan ve ağır vergi ödeyen “birey” güçsüzleşmiştir ve hatta yok varsayılmıştır. Bu durumda, “vergilendirme, devletin temel bir işlevidir” yaklaşımı günümüzde nasıl savunulacaktır? Günümüzde, gelir eşitsizliğine karşı mücadelede çok önemli bir kaldıraç olan vergi, bireyin siyasi yaklaşımında sadece “kim ödüyor? Veya kim ödemiyo?” tartışmasında yer almaktadır. Yani çalışmadaki zorunlu kötülük, sosyal adalet ve dünya devletleri için sermayenin vergilendiril-me-mesi, küreselleşmenin ulus-devletin ayrıcalıklarını koruma göstergesi olarak maksadı değiştirilen bir aygıt olmaktadır. Bu yüzden gelişmekte olan ülkeler temel vergi politikalarını uygulamakta zorlanmaktadır. Daha karmaşık olan durum, kayıt dışılık, düşük devlet kapasitesi ve dürüst bireye karşı önyargılı siyasi kurumlar ve yasal düzenlemelerdir. Bu durum, temel kamu malları için gelir elde etme yeteneklerini de sınırlandırmaktadır. Yani zorunlu kötülük kendi açmazını belki sabitlemektedir. Bunun sonucu siyasi olarak vergilendirmenin önemine bu kadar açıkken, devlet bütçelerinin sadece harcama kısmına odaklanan ve devletin gelirleri kısmının siyaset biliminde yeterince araştırılmamış ve göz ardı edilen bir konu olarak görülmektedir.

Ayrıca, vergilendirmeyi yalnızca kamusal mal ve hizmetlerin karşılığını ödemek olarak da görülmemelidir. Bu durum aynı zamanda vatandaşlar ve ekonomi arasındaki sosyal sözleşmenin de önemli bir bileşenidir. Vergileme sorunu ve “günümüzdeki durumu”- bence- bu noktada da ağırlık kazanmalıdır. Günümüzde, vergi oranlarının ne kadar yükseltildiği ve harcandığı “bir devletin meşruiyetini belirlemektedir (bu ifade bana aittir eleştiriye açıktır)”. Çünkü devletleri sorumlu tutmak, vergi gelirlerinin etkin idaresinden daha derin bir anlama sahiptir. Bu anlam zorunlu kötülüğün daha geniş anlamda kamu mali yönetimini “anlaşılmayan bir şekilde” teşvik etmesidir. Günümüzde tüm devletlerin gelire ihtiyacı vardır, ancak buradaki zorluk yalnızca vergi oranlarının düzeyi değildir aynı zamanda vergi tabanını da dikkatlice seçilmesidir. Bu nokta günümüzde ayrı bir açmazdır. Neden? Çünkü günümüzde bu açmaz sadece şirketler ve uluslararası kurumların vergi yükleri miktarı yatırım ve büyüme için önemlidir ilkesinden hareket etmektedir. Bu kapsamda çalışmada ele alınan “birey” kavramı yoktur. Ayrıca, birey bu kapsamda olmadığı gibi adil olmayan ve iyi işlemeyen vergi idaresi ile karşı karşıyadır da. Birey, vergi kanunlarına uyum açısından, sistemin herkes için çalışması ve bireyin yaşamını iyileştiren program ve hizmetlerin desteklenmesi açısından eksik haklara sahiptir. Karşılaştığı uygulama özel şirketler ve uluslararası kurumların karşılaştığı

uygulamadan farklıdır. Birey, aşırı karmaşık vergi sistemi, yüksek vergi uyum maliyetleri, kayıt dışı sektör ve yolsuzlukla ilişkili anılmak ve bu kavramlarla tartışılır olarak kalmak zorunda bırakılmaktadır. Basit, iyi tasarlanmış vergi sistemlerine sahip ekonomi içerisinde kendi faaliyetlerini yapmamaktadır ve yatırım ve istihdam kararı verememektedir.

Bu konuya ek olarak, yukarı da açıklamaya çalıştığım bireyin olmaması gereken kapsamda olması, adil olmayan ve iyi işlemeyen vergi idaresi ile karşı karşıya olması durumunu zorunlu kılmaktadır. Ekonomi (ve bir açıdan da siyaset bilimi içerisinde) 1950 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde başlatılan, "Amerikan Tarzı Yaşam Biçimi-Amerikan Rüyası" adında ki "hayali yaşam biçiminin"²⁹ bu açıdan sorgulanır niteliktedir. Ayrıca, Bretton Woods anlaşması, 1973-1974 "petrol krizi" ve daha sonraki yatay genişlemeye dayalı dünya kapitalizmi vergilendirmeyi sorgulanır tartışmanın merkezine taşımıştır. Fakat bireyin yok sayıldığı durumla mücadelenin en belirgin hali Barak Obama dönemimdeki 2009 Ekonomik Teşvik Paketi paketidir. Barak Obama'nın ekonomik teşvik paketinin onaylanması, ekonomik güveni yeniden sağlanmış gibi görünmüştür. Ancak uygulamanın çok ciddi açmazları ve sonuçları olmuştur. Bu durum Barak Obama'nın başkanlığının sona ermesi görevde olduğu yıllar boyunca vergilerin, harcamaların ve açıkların tekrar bir değerlendirmesine imkân sağlamıştır. Bu durum ve analizlerin sonucu daha korkunçtur. Bu sonuç, Donald J.Trump'ın ekonomi politikasının oluşturulmasıdır. Donald J.Trump temel olarak orta sınıfa dayalı yeni bir vergilendirme politikası amaçlamıştır. Temel olarak amaç, alım gücünün arttırmaktır. Donald J.Trump, "Amerikan Tarzı Yaşam Biçimi-Amerikan Rüyası" adında ki "hayali yaşam biçimini" de ısrarla savunmuştur. Bu durumun tekrarlanması boş, faydasız, ağır bir retorik ve aynı zamanda soyut bir iddiadır. Bireyler "hayali yaşam biçimini" değil doğru bir şekilde maaş makbuzu, gelir vergisi beyannamesi doldurmayı istemektedir. Donald J.Trump, gelir vergisi oranlarını düşürürken bazı kredileri ve muafiyetleri sınırlandırmıştır. Bu uygulamalar gelir dilimleri ve emlak vergisi muafiyeti gibi temel özellikleri 2025 yılının sonuna kadar devam edecektir. Birey (vergi mükellefi), yeni vergi kuralları uyarınca ilk yıl boyunca bir önceki yıla göre neredeyse 64 milyar dolar daha az gelir vergisi ödeyecektir. Donald J.Trump, başkanlığı kazandığı yıl sadece 750 dolar federal gelir vergisi ödemiştir. Bu durum ciddiyetsizliktir ve birey için vergi iadesinin meşruluğu konusunu ve denetim kavramını "olumsuz anlamda" tartışılır hale getirmektedir.

Sonuç olarak, günümüzde vergi kavramı ve yönetimi iki temel girdiye ihtiyaç duymaktadır. İyi kalitede yeterli bilgi ve onu analiz etme ve kullanma becerisine sahip bireyler (vergi mükellefleri). Bu durum bir bilgi yönetimi olarak da tanımlanabilir. Birey, (vergi mükellefleri) vergileme için kaçınılmaz ve önemi olan bilgiyi elde edebilmelidirler. Ancak, birey kesinlikle "siyasi kapsamın" dışında vergi yükümlülüklerinin yerine getirmelidir. Teorik bir perspektiften, vergi politikası ve analizi, uluslararası ve karşılaştırmalı politik ekonomi, politik sosyoloji ve politik teoride çok önemli olduğu da açıktır. Nedeni de çok basittir bu kavram devlet gücünün önemini uluslararası ortamda ortaya koymaktadır da. Ulusal ve uluslararası vergi sistemleri bu yüzden dönüştürücü bir etkiye de sahiptir. Bu değişim, siyaset teorisinde normatif olarak uluslararası kurumları belirlemek için de kullanılmaktadır Ampirik açıdan, vergi politikaları tarihsel ve küresel sonuçlarını ölçen yeni mikro verileri de ortaya koymaktadır.

²⁹ Açıklamaya çalıştığım durumu en iyi ortaya koyan 2007 ABD yapımı bir belgesel olan "Sicko (Hasta)" filmidir. Michael Moore'un yazıp yönettiği, aynı zamanda oynayıp yapımcılığını da üstlendiği bu bağımsız film ABD'deki sağlık sistemini ve vergi sistemini eleştirmektedir.

Unutulmaması gereken, vergi kavramının korku açısından hep gerçekçi olarak yaşamasıdır. Ayrıca, korku kavramı, verginin birey devlet ilişkisinde uzlaşma arayışında bir platform olarak da görev yapabilmesini hep soru işaretli hale sokmaktadır.

Kaynakça

- ABD Ankara Büyükelçiliği ve Türkiye'deki Konsolosluklar (2020). <https://tr.usembassy.gov/tr/u-s-citizen-services-tr/internal-revenue-service-u-s-taxes-tr/> (Erişim tarihi: 04.11.2020).
- Biography (2014) <https://www.biography.com/scholar/thomas-hobbes> (Erişim tarihi: 05.11.2020).
- Bird, A. (1996). Squaring the Circle: Hobbes on Philosophy and Geometry. *Journal of the History of Ideas*, 57(2): 217-231.
- Cavendish, R. (2013). Birth of Thomas Hobbes. *History Today*, 63(4). <https://www.historytoday.com/archive/birth-thomas-hobbes> (Erişim tarihi: 05.11.2020).
- Classical Literature (2020). https://www.ancient-literature.com/greece_aesop.html (Erişim tarihi: 05.11.2020).
- CNN (2020). <https://edition.cnn.com/2013/01/11/opinion/jefferson-fake-gun-quotation/index.html> (Erişim tarihi: 04.11.2020).
- Çakır "Belirsizlik ve Korkunun Yeni Düzenin Oluşmasına Katkısı", Buket Çakır, *Journal of Economy Culture and Society*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Cilt 0, ISSN: 2602-2656, Sayı:36, s.63, 2007
- Dubner, J. S. (2011). Quotes Uncovered: Death and Taxes. <http://freakonomics.com/2011/02/17/quotes-uncovered-death-and-taxes/> (Erişim tarihi: 25.10.2020).
- Duncan, Stewart, "Thomas Hobbes", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2022 Edition), Edward N. Zalta (ed.), <https://plato.stanford.edu/entries/hobbes/> (Erişim tarihi: 06.11.2020).
- Ellis, J. J. (2019). *Founding Fathers. Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/Founding-Fathers> (Erişim tarihi: 06.11.2020).
- Gardner, D. (2010) Thomas Hobbes and Niccolo Machiavelli: A Comparison. <https://www.e-ir.info/pdf/4892> (Erişim tarihi: 05.11.2020).
- Gradesaver (2020). <https://www.gradesaver.com/leviathan/study-guide/the-frontispiece> (Erişim tarihi: 08.10.2020).
- Great Thinkers (2020) <https://thegreatthinkers.org/hobbes/biography/> (Erişim tarihi: 05.11.2020).
- Henderson, D. R. (2002). German Economic "Miracle". *The Concise Encyclopedia Of Economics*, <https://www.econlib.org/library/Enc1/GermanEconomicMiracle.html> (Erişim tarihi: 27.12.2019).
- Hillman, A. L. (2009). Hobbes and the prophet Samuel on leviathan government. *Public Choice*, 141(1), 1-4.

- Hobbes, T. (1994). *Leviathan: with selected variants from the Latin edition of 1668*. Hackett Publishing.
- Improving Lives Counseling Services (2020). <https://improvinglivescounseling.com/fear-of-government/> (Erişim tarihi: 03.11.2020).
- IRS (2020). <https://www.irs.gov/> (Erişim tarihi: 04.11.2020).
- Jason Lieblang (2015). *An Artistic Analysis of the Frontispiece of Leviathan*.
- Jesseph, D. (2018) <https://royalsocietypublishing.org/doi/10.1098/rsnr.2018.0026> (Erişim tarihi: 02.11.2020).
- Jurassic Park Wiki (2020) <https://jurassicpark.fandom.com/wiki/Mosasaurus> (Erişim tarihi: 06.11.2020).
- Kanmaz, M. B. (2015). T.Hobbes ve J.Locke'in Toplum Sözleşmesi ve ve Devlet Üzerine Görüşlerinin Karşılaştırılması. <https://www.slideshare.net/mbugra/hobbes-vs-locke-48421324> (Erişim tarihi: 05.11.2020).
- Kutsal Kitap: Tevrat, Zebur İncil (2009). *Yeni Yaşam Yayınları*, Elç.12:10-12. İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi <https://incil.info/KM/arama/Eyup+41> (Erişim tarihi: 06.11.2020).
- Lan, H. (2016). *Aristotle and Confucius on Rhetoric and Truth: the Form and the Way*. Routledge.
- Litcharts (2020). <https://www.litcharts.com/lit/leviathan/themes/fear> (Erişim tarihi: 06.11.2020).
- Monticello (2020). <https://www.monticello.org/site/research-and-collections/when-government-fears-people-there-liberty-spurious-quotation> (Erişim tarihi: 28.10.2020).
- Mueller, P. D. (2014). Adam Smith, Politics, and Natural Liberty. *Journal of Private Enterprise*, 29, 119–134.
- New Internationalist (2008). *A Short History of Taxation*. <https://newint.org/features/2008/10/01/tax-history> (Erişim tarihi: 05.11.2020).
- northeastern university (2020) https://onlinebusiness.northeastern.edu/blog/a-brief-history-of-taxation/#:~:text=Origins%20of%20taxation,historical%20sources%20including%20the%20Bible.&text=Other%20cradles%20of%20civilization%2C%20such,of%20a%20strong%20centralized%20government_ (Erişim tarihi: 05.11.2020).
- Phaidon (2020). <https://www.phaidon.com/agenda/art/articles/2018/april/04/how-hobbes-first-pictured-the-monster-of-good-government/> (Erişim tarihi: 06.11.2020).
- Psychology Today (2020). <https://www.psychologytoday.com/us/blog/fulfillment-any-age/201506/why-we-fear-fear-and-what-it-costs-us> (Erişim tarihi: 05.11.2020).
- Quora (2020). <https://www.quora.com/What-is-the-difference-between-economics-and-economy-1#:~:text=Economics%20%3A%20one%20definition%20is%3B%20The,wealth%20generation%20in%20any%20environment.&text=Economy%20is%20defi>

- ned%3B%20as%20the,and%20the%20supply%20of%20money (Erişim tarihi: 03.08.2020).
- Skousen, M. (2008). The Necessary Evil, <http://mskousen.com/2008/08/the-necessary-evil-2/>, (Erişim tarihi:07.11.2020).
- Sorularla İslamiyet (2011). <https://sorularlaislamiyet.com/samuel-peygamber-kimdir-hakinda-bilgi-verir-misiniz> (Erişim tarihi: 06.11.2020).
- Starasta, L. (2004). The New Dictionary of Cultural Literacy. Reference Reviews. <https://www.lexico.com/en/definition/leviathan> (Erişim tarihi: 06.11.2020).
- Steemit (2020). <https://steemit.com/philosophy/@gamesjoyce/is-government-a-necessary-evil-thomas-hobbes-leviathan-debate-this-1> (Erişim tarihi: 06.11.2020).
- The Independent Institute (2020). <https://www.independent.org/publications/article.asp?id=1510> (Erişim tarihi: 02.11.2020).
- Thomas Paine National Historical Association (2020). <https://thomaspaine.org/recently-discovered/the-necessity-of-taxation.html> (Erişim tarihi: 06.11.2020).
- Vedantu (2020). <https://www.vedantu.com/maths/arithmetric-geometry-and-algebra> (Erişim tarihi: 05.11.2020).
- Williams, G. (2020) Thomas Hobbes: Moral and Political Philosophy. <https://iep.utm.edu/home/about/> (Erişim tarihi: 05.11.2020).
- World History Encyclopedia (2020). <https://www.ancient.eu/article/664/aesops-fables/> (Erişim tarihi: 05.11.2020).
- Yale University (2020). <https://oyc.yale.edu/political-science/plsc-114/lecture-12> (Erişim tarihi: 25.10.2020).
- http-1: <https://www.independent.org/publications/article.asp?id=1510>, (Erişim tarihi: 02.11.2020).
- http-2: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/fulfillment-any-age/201506/why-we-fear-fear-and-what-it-costs-us>.
- http-3: <https://www.e-ir.info/pdf/4892>, (Erişim tarihi:05.11.2020).
- http-4: "Thomas Hobbes: Moral and Political Philosophy", The Internet Encyclopedia of Philosophy (IEP), <https://iep.utm.edu/home/about/>, (Erişim tarihi: 05.11.2020).
- http-5: <https://www.biography.com/scholar/thomas-hobbes>, (Erişim tarihi:02.11.2020).
- http-6: <https://www.lexico.com/en/definition/leviathan>, (Erişim tarihi: 06.11.2020).
- http-7: "Leviathan The Frontispiece", <https://www.gradesaver.com/leviathan/study-guide/the-frontispiece>, (Erişim tarihi: 08.10.2020).
- http-8: "An Artistic Analysis of the Frontispiece of Leviathan", <https://blogs.ubc.ca/a1lieblang/2015/10/18/an-artistic-analysis-of-the-frontispiece-of-leviathan-2/>, (Erişim tarihi:06.11.2020).
- http-9: <https://www.phaidon.com/agenda/art/articles/2018/april/04/how-hobbes-first-pictured-the-monster-of-good-government/>, (Erişim tarihi: 06.11.2020).

- http-10: <https://plato.stanford.edu/entries/hobbes/>, (Erişim tarihi: 06.11.2020).
- http-11: <https://www.litcharts.com/lit/leviathan/themes/fear>, (Erişim tarihi: 06.11.2020).
- http-12: <https://plato.stanford.edu/entries/hobbes/>, (Erişim tarihi:06.11.2020).
- http-13: <https://www.litcharts.com/lit/leviathan/themes/fear>, (Erişim tarihi:06.11.2020).
- http-14: <https://www.litcharts.com/lit/leviathan/themes/fear>, (Erişim tarihi:06.11.2020).
- http-15: <https://www.litcharts.com/lit/leviathan/themes/fear>, (Erişim tarihi:06.11.2020).
- http-16: <https://www.litcharts.com/lit/leviathan/themes/fear>, (Erişim tarihi:06.11.2020).
- http-17: <https://steemit.com/philosophy/@gamesjoyce/is-government-a-necessary-evil-thomas-hobbes-leviathan-debate-this-1>, (Erişim tarihi:06.11.2020).
- http-18: <https://steemit.com/philosophy/@gamesjoyce/is-government-a-necessary-evil-thomas-hobbes-leviathan-debate-this-1>, (Erişim tarihi:06.11.2020).
- http-19: <https://steemit.com/philosophy/@gamesjoyce/is-government-a-necessary-evil-thomas-hobbes-leviathan-debate-this-1>, (Erişim tarihi:06.11.2020).
- http-20: <https://thomaspaine.org/recently-discovered/the-necessity-of-taxation.html>, (Erişim tarihi:07.11.2020)
- http-21: <https://thomaspaine.org/recently-discovered/the-necessity-of-taxation.html>, (Erişim tarihi:07.11.2020)
- http-22: “A Short History of Taxation”, 2 October 2008, <https://newint.org/features/2008/10/01/tax-history>, (Erişim tarihi:05.11.2020).
- http-23: “Origins of taxation”, <https://onlinebusiness.northeastern.edu/blog/a-brief-history-of-taxation/#:~:text=Origins%20of%20taxation,historical%20sources%20including%20the%20Bible.&text=Other%20cradles%20of%20civilization%2C%20such,of%20a%20strong%20centralized%20government>, (Erişim tarihi: 05.11.2020).
- http-24: <https://www.econlib.org/library/Enc1/GermanEconomicMiracle.html>, (Erişim tarihi: 27.12.2019).
- http-25: <https://www.econlib.org/library/Enc1/GermanEconomicMiracle.html>, (Erişim tarihi: 27.12.2019).